

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՓՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ներկայ 1897 թվականի
Պոչտային համար 50 ֆրանկ
» » վեցամսեայ 5 »
Արտասահմանի » 12 »
» » վեցամսեայ 6 »
ԿԱՆՈՒՆՈՒ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Համակ դրամ եռայնը դրկը հետեւեալ հասցեով
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՐԱՌՈՒՆԵՔ ԼՐԱԳՐՈՅ ՎԱՌՆԱ (ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ)
Редакция на вѣстникъ
„Иравункъ“
ВАРНА (България).

Rédaction du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)

Խոնարհութեամբ ուղղեալ գրութիւնք
էս չեն դրկուիր եւ յարմար դատաւար-
ները միայն կը հրատարակուին անորո-
շովի կամ մասամբ:
Ծանուցեալ տոյր 20 սանթիմ. երե-
քիս անդի սեղաններու համար 20 0/0
գեղ կը լինի:

ԱԶԳ

Մեր Գահիրէի այն բաժանորդ-
ներէն որոնք ցարդ վճարած չեն
թերթին բաժնեգիրը, կը խնդրենք
զայն ԱՆՅԱՊԱՂ յանձնել Տ. Գա-
րեգին Պահաւորութիւն, կամ մանաւա-
րօթով զրկել զայն խմբագրու-
թեանս:

Նոյն բանը կը խնդրենք Ռու-
սիայի բաժանորդներէն որոնք
թերթատարութեան կամ մեր ֆէօս-
թէնձէի գործակալ Տ. Թէօֆիլ
Թէրզեանի միջոցաւ կրնան հաս-
ցնել մեզ բաժնեգիրները:

Այս առթիւ պարտինք յիշեցը-
նել որոց որ անկ է թէ տարիշը
լանին իւրդ. ամիսը վերջանալու
մօտ ըլլալով, այսուհետեւ ալ բաժ-
նեգիրները մեզ հասցնելու դաժնա-
ղիլ անհրաժեշտ չափի ու սահ-
մանը անցնել կը նշանակէ ի վնաս
խմբագրութեան մը որ ապագայի
թերթ զրկելէ զատ յանցանք մը
գործած չէ:

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԹՐԲԱԿԱՆ

ԲԱՐԵՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Վերջերս յօդուածով մը մատ-
նանշել ըլլինք այն պատճառները
որոնք հաւանական կը ցուցնեն
թէ Եւրոպայ կրտական խնդիրն
վերջնականապէս լուծելէ ետքը
ձեռք պիտի առնէ թուրքիոյ բա-
րենորդման խնդիրը, զոր նոյն-
պէս պիտի լուծէ կարելիութեան
սահմանին մէջ, այսինքն որքան
որ թուրքիոյ իսլամ եւ քրիստոն-
եայ ժողովուրդներու իմացական
ու բարոյական վարդապետ մա-
կարդակը եւ բարքերը ներքին գոր-
ծադրել բարենորոգումներ:

Ըսինք նոյնպէս թէ բարենորո-
գումներու գէշ աղէկ գործադրու-
թիւնը բնական հետեւանք մըն է
այն փափագին զոր Ռուսիա ակ-
նեղեալ կը տածէ եւրոպական խո-
ղալութիւնը պահպանելու եւ հի-
տեւաբար թուրքիոյ ամբողջու-
թիւնը յարգելու եւ յարգել տա-
լու առ այժմ, ինչ որ կարելի է

միայն եթէ այդ երկրին մէջ դժ-
գոհութեան ձայներն ու խրտուժ-
ները դադրին եւ բարենորոգում-
ներ գոնէ ըստ երեւոյթին ներ-
մուծուին:

Կրնանք անցողակի աւելցնել
թէ Ռուսիոյ այդ քաղաքականու-
թեան կը պարտինք՝ եթէ հայ
յեղափոխականներու վերջին ուժ-
բաժնութեան առթիւ Կ. Պօլսոյ
եւ դաւաճներու հայերը չեն թար-
կուեցան կոտորածի եւ կողոպուտի:
Ասկէ զատ կը տեսնենք որ թուրք
կառավարութիւնը կը ջանայ իր
երկրը հանգարտ ու խաղաղ ցոյց
տալու եւ Ամերիկայի մեծագոյն
թերթին մէջ աշխատակցին պաշ-
տօն կը յանձնէ գաւառները շրջ-
ջադայելով իրերու վիճակը տեսնե-
լու, քննելու եւ հրապարակելու: Եւ
այս Եանքին կը յայտարարէ թէ
թուրքեր ու հայեր եղբոր պէս սի-
րով կ'ապրին հիմա Տրապիզոնի
նահանգին մէջ:

Այս եղբայրական սէրը շատ
խորին ըլլալու չէ անշուշտ, եւ ինչ-
եօրք Հէրըլտի կաշառաբեկ խըմ-
բագրութեան անգամակցին խօսքը
սա իմաստով հասկնալու է թէ
այն տեղ դադրած են ալլեւս անար-
գել սպանութիւններ եւ թէ քրիս-
տոնէից պատուին եւ հրապա-
րակային սրբապղծութիւններուն
տեղ կը տիրէ հանգաբարութիւն եւ
երկու գլխաւոր տարրերու միջեւ
յարաբերութիւններ, որոնք թէեւ
շատ ցուրտ ու կեղծաւոր ալ ըլ-
լան՝ սակայն գոնէ տանելի են հեղ
ու խոնարհ քրիստոնեաներուն հա-
մար:

Հիմա թուրք ոստիկանութիւնն
իսկ այլափոխուած կերելի եւ կը
պատահի որ իրեն կասկածելի ե-
րեցող անձեր ազատ կը ձգէ կամ
կը թողարկէ որ արտասահման
երթան. հրաշքի պէս բան մըն է
այս:

Տարակոյս չիկայ, Գուլը Հա-
յերուն նկատմամբ շատ տարբեր
ընթացքի մը կը հետեւի եւ այս
վերագրելի է հօր ազդեցութեան
մը, որ գործուած է Եւրոպի
խորհուրդներուն վրայ:

Այդ ազդեցութիւնը Ռուսիոյ
միայն կրնայ ըլլալ մեր կարծի-

քով, եւ հաւանականաբար միւս
տէրութիւններէն աւելի Ռուսիա
պիտի ըլլայ փոյթ եւ հաստատա-
կամութիւն ցոյց տուողը՝ բարենո-
րոգումներու գործադրութիւնը
Դոնէն պահանջելու մէջ:

Ռուսիա եւրոպական խաղա-
ղութիւնը պահպանելու համար
չվարանցեալ իր միակ դաշնակցին
որոշապէս հասկցնելու թէ Ալլաւս
Լօրէնը Գերմանիայէն ետ առնե-
լու դիտաւորութեան գործադրու-
թիւնը Ֆրանսացիք մէկ կողմ ձը-
գելու կամ գոնէ յետաձգելու են
բոլորովին անորոշ ժամանակի մը
համար: Ֆրանսա համակերպեցաւ՝
ուրիշ ճար չունենալով:

Ռուսական միւլեոյն քաղաքա-
կանութեան հետեւանքն է որ
Բէթէրսպուրկի եւ վիէննայի գահ-
լիճներուն միջեւ բոլորովին նոր ու
բարեկամական յարաբերութիւններ
հաստատուեցան, որոնց նպատակն
է խաղաղութիւնը պահպանել Պալ-
քանեան թերակղզիին մէջ:

Այն տէրութիւնը, որ այսքան
յաջողութեամբ կաշխատի ինպատ-
իր խաղաղասիրական դիտումներուն՝
անտարակոյս ամէն միջոց ի գործ
պիտի դնէ թուրքիոյ մէջ քրիս-
տոնեաներու համար հանգուրծելի
վիճակ մը գոյացնելու, բարենո-
րոգումներ կամ գէթ անոնց նմա-
նող կարգադրութիւններ ներմու-
ծելու թրքական վարչութեան մէջ,
որպէս զի Արեւելեան խնդրին վե-
րաբացումը անարգել յետաձգուի
այնքան ժամանակ, որքան ինք,
Ռուսիա, փափագի:

ԱՂՔԱՏԱՍՆԱՄԻՆ

Մեր անցեալ թուով հրատարա-
կեցինք տեղւոյս աղքատախնամին
հաշուեկշիռն ու իր մէկ պատաս-
խանք՝ խմբագրութեանս կողմէ
յիշեալ ընկերութեան ընթացքին
գէշ հրատարակուած երկու գրու-
թիւններու: Կը ցաւինք ըսելու
թէ այդ պատասխան լովին գո-
հացում չտուաւ, իր բացատրու-
թիւններուն տկար ու երկգիծի
իմաստովը:

Իրաւ, Բիւզզանդիոնի բաժնեգիրը

ընկերութեան անտուկէն չէ վճա-
րուեր, բայց աղքատախնամին ա-
նուանը զեղչ մը եղեր է գինին
վրայ. ասով ընկերութեան անու-
նը շահագործուած եղաւ ոչ-աղ-
քատներու կողմէ: Ուրեմն, գործ-
ժողովի անդամներ ասկէց ետքը
իրենց ամէն գնած բաներնուն վը-
րայ զեղչ մը թող պահանջեն՝ ըն-
կերութեան անուանը: Այն ատեն
ամէն մարդ յանձնառու կըլլայ
աշխատելու ասանկ շահաւոր բա-
րեգործութեան մը համար: Հան-
դերձաւորաբար գնաւ եւ գնած ըզ-
գեստիդ վրայ զեղչ մը առաջար-
կէ՝ յանուն ընկերութեան: Դժ չէ
կրնալ: Եթէ գործ. ժողովի ան-
դամները անկեղծ էին, Բիւզզանդի-
ոնի ըրած զեղչը, որ իրենց զբը-
պանին շահն եղաւ, վեհանքներէ
աղքատախնամին անտուկը դնելու
էին իբրեւ նուէր:

Անշուշտ պեղծում չէ այս, բայց
Աղքատախնամի անուան շահա-
գործում մըն է:

Գանք հաշուեկշիռներու հրա-
տարակման յապաղելու խնդրին:
Ասոր իբրեւ պատճառ ցոյց կը
տրուի ապառիկներու եւ բաժնե-
գիրներու անվճար մնալը եւ « Ի-
րաւունքի միամսեայ դադարը »:
Եթէ գործադիրի անդամները չեն
քնանար երկու ամսէ իվեր, գոնէ
գիտնալու են որ իրաւունք վե-
րսկսած է հրատարակուիլ հոկտ.
15 էն, այսինքն իբր ամիսուկէսէ
իվեր: Ինչ խեղճ առարկութիւն:
Խմբագրութիւնս պատրաստ էր
իր առաջին թիւին մէջ իսկ հրա-
տարակել հաշուեկշիռը, եթէ ժա-
մանակին իրեն զրկուած ըլլար:
Հետեւապէս, եռամսեայ հաշուե-
կշիռն յապաղումը ուրիշ պատ-
ճառէ առաջ եկած ըլլալու է:

Ընկերութեան միամսեայ դա-
դարին պատրուակն ալ տկար:
Հաշուեկշիռը կուգայ հերքել այս
առարկութիւնը. ընկերութեան
անտուկին մէջ այժմ պատրաստ
գրամ կայ 378. 95 ֆրանք, ինչ
որ կը ցուցնէ թէ անտուկը շատ
աղքատ չէ՝ դադարման դատա-
պարտուելու աստիճան:

Իսկ գալով պնակի խնդրին,
անշուշտ թաղական խորհուրդը

Այսօր Ռումանիան Հրէաստան
մըն է գրեթէ, սեղանաւորութիւն,
վաճառականութիւն իրենց ճան-
կերուն մէջ են, բաւական է որ
րումանական քաղաք մը շրջելով
մարդ Ֆիրմաներու ուշադրութիւն
դարձնէ . խաբուները անշմարելի
են լէվիներու, օղէնթաւներու,
տեսակ տեսակ պերկերու, ֆէյռե-
րու շարքին մէջ :

Մանաւանդ Մօլտավիոյ բուման
ազգանակութիւնը օր աւուր բը-
նաջինջ ըլլալու, ողորդելու վը-
տանգին մէջ է և տնտեսականապէս
քայքայուած է :

9. U.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

Մեր Պաշտօնական լեռներու ստոր
ըտը գտնուող այս քաղաք անց-
եալին մէջ բաւական հռչակ հա-
նած է իր տեղական արդիւնքնե-
րով։ Սակայն հիմա հետզհետէ կը
կորսնցնէ իր կարեւորութիւն, թա-
մանակին պահանջները և պէտ-
քերը կը փոխուին, իսկ մեր Քար-
լոփօյնները մազի չափ շեղիլ չեն
ուզեր իրենց աւանդական մեթոտ-
ներէն, Հետեւապէս ուրիշ քաղաք-
ներ—օրինակի համար Սիւիլէն,
Սամաքով և Կապրօփ—կը փո-
խադրուի տեղական ապրանքներու
սպառումը և կամայանայ Քար-

ԲՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԶՈՅԵՐ

(ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ ԱՔՍՈՐԵԱԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻՑ)

β.

— 2 —

—Այո, բայց ինչպէս վերը ասեցի, մեր ժողովուրդին զաղափարը մեղցնում էր իսլամը եւ ոսնակոխ անում նրա ամեն մի մարդկային սրբութիւնը եւ կեանքը անուանելի գարձնում: Նա զգում էր որ հոգը իր պսակերին է եւ մահաւանդանիքի իրանից խլել են եւ չարունակում են խլել:

«Իսկ ձեր ցարերը ոչ արհամարհու-
են ժողովրդի սրբութիւնները , ոչ կո-
տորում եւ ոչ էլ ասում որ այս հողը
ձերը չէ : Վաղը եթէ մենք էլ քրիս-
տոնեա թագաւոր ունենանք , մեր ժո-
ղովրդի քաղաքացիական եւ մարդ-
կային իրաւունքներն էլ ձերինի չափ-
պաշտպանված լինին : որչափ էլ մեր
թագաւորը բռնաւոր լինի , մեր ժո-
ղովրդը դժուարութեամբ հոգի կը
կանգնի :

Ճաշի ժամանակը մօտեցաւ. մենք
վեր կացանք տուն գնալու։ Ես ու Է-
լենան դնում էինք ետեւից։ Էլենան
ինձ ասեց։

—Ի՛նչ եղաւ ձեր լուսանկարը: Ի
սէր Ասատուծոյ տուէք ինձ մի հատ:

—Զեր ինչի՞ն է պէտք իմ լուսանկարը:

—Միթէ չէք հասկանում: Մի քիչ
յանդիմանելով ասեց նա:

— Իհն՞, բայց, չչնչաց նա, դուք

—Թերեւս, պատասխանեցի ես եւ

—Ձէ որ դուք էլ էք այդպէս ստեղծել, ասեց Գերմանը:

45.170

(Եւրոպական)

ԼՐԱՔԱՂ

լով օր : Ասոր դարման մը տանելու համար բնիկ Գարլովօյի հանգուցեալ իշխօյի Կէօրկիէֆի կենդանութեան հաստատած է մէկ քանի շէնքերէ բաղկացած կերպասի հըսկայ գործարան մը և օժտած է զայն Եւրոպական կատարելագործութեան մեքենաներով : Ամէն ինչ կատարելէ յետոյ, գործարանը նուիրած է քաղաքին՝ յատկացնելով անոր հասոյթը ժողովուրդին հանրային պէտքերուն : Բնականաբար քաղաքապետութիւնը պիտի կառավարէր զայն : Կէօրկիէֆ փոքրիկ տոկոսով մը կարելար գումար մը տուաւ փոխ իբր դրամագլուխ գործածուելու համար : Պայման ալ դրաւ որ բոլոր գործաւորները ըլլան բնիկ Գարլովօյի : Ժամանակ մը շուկային գործերը և քաղաքին աղքատ դասակարգը սկսաւ գործ գտնել : Բայց վերջերս տեղեկութեամբ էր թէ գործարանը չէր կրնար շահիլ : Գործարանը կառավարելու վարչագէտները և վարպետները կը պակսէին : Գործաւոր շատ կար, բայց վարպետ չը կար : Դրամագլուխը կորսուելու վտանգի տակ էր : Հետեւապէս Կէօրկիէֆի ժառանգորդները քաջեցին դրամագլուխը և այսօր գործարանը մատնուած է ամայութեան և խեղճ աղքատներն ալ մնացած են անգործ : Կապասուի որ անհատ մը գայ և իր անհատական ուժերով բանեցնէ գործարանը :

— Հոս ալ կան 10-15 գաղթական հայեր : Ասոնցմէ մին մէկ քանի օրեր առաջ հիւանդացածանապէս, այնպէս որ պէտք եղաւ հաղորդութիւն տալ : Փ. Պօլսի Պուլկար Մետրոպօլիտին հրամանով Քարլովօյի Պուլկար քահանայ մը մատակարարեց այդ խորհուրդները : Երէկ մեռաւ հէգ գաղթականը, և պուլկար ժողովուրդը և կղերը ցուցուցին աղատական և մարդասէր ոգի մը : Այնմիջապէս երկու քահանայներ և զպիւրներու դասը եկան և ամփոփեցին խեղճ գաղթական հային մարմինը պուլկար գերեզմանատունին մէջ : Դառնաց ամենափոքր գումար մը իսկ առնելու : Ազատական և մարդասիրական այս գործ ունի իր մեծ նշանակութիւնը հայերու համար, մանաւանդ մի այնպիսի ժամանակ երբ գրեթէ բոլոր կառավարութիւնները կը շահագործեն մեր դժբախտութիւնը : Քարլովօյի պուլկար կղերին և ժողովուրդին այս ազնիւ ընթացք կապացուցանէ անգամ մըն ալ թէ հայ ազգը իր դժբախտութեան մէջ տակաւին շատ բան կրնայ ակնկալել, եթէ ոչ ազատական կառավարութիւններէ, գէթ ազատական ազգերէ : Ազգային վսեմ պարտականութիւն մը կատարած կըլլանք, իրաւունքի միջոցով մեր երախտագիտական ջիւղը զգացումները յայտնելով Քարլովօյի պուլկար կղերին և ժողովուրդին :

Օսմ. հիւպատոսարանին խնդրանք, Մարտիկոյ նաւահանգստին մէջ ֆրանսական շոգենաւեր չեն ուզիր թուրքիա փոխադրել անցագիր չունեցող հայերը :

— Ինչպէս արդէն ծանուցինք, Սուլթանը ունկնդրութեան չէր ընդունած Պ. Աթքինը, անգլիական լոկալի ընկերութեան քարտուղարը որ յատուկ պաշտօնով Պոլիս գացած էր : Սուլթանը, հայկական բարենորոգումներու մասին նախամեծար կը համարի եւրոբանակցիլ հայ յեղափոխականներու հետ : Ուստի հեռագրուեց ինչպէս հայ նոր պատուիրակ մը ճամբայ հանելու համար :

— Սկզբունքային ընկերութեան կլասիկ մասնաճիւղը նոյն ժամ 13ին արեւելեան աստիճան գործութեանց պաշար մը բացեր է ի նպաստ հայ այլի կիներու, որոնց ամուսինները զոհ գացած են վերջին կոտորածներուն :

— Ս. Բեդր. Վետովնովի խմբագրութեան ձեռքով 5,700 ռուպլ հանգանակուած է ի նպաստ կովկասի հայ գաղթականներու :

— Անցեալները Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանին մէջ սովորական հանդէս մը տեղի ունեցեր է, ուր վերատեսուչը ճառ մը կարդալով ծանուցիր է թէ անցեալ տարի շրջանին մէջ ճեմարանին մասնագիտական վերին դասարաններուն մէջ 25 ուսանող կը գտնուէր, որոնց երեքը առաջին կարգի վկայականով չըլանաւարտ եղիր են, ճեմարանին գրադարանը, որ կը պարունակէ 22,439 հատոր, փոխադրուած է յատկապէս կառուցուած նոր շէնքին մէջ : Այժմ ճեմարանին ուսանողաց թիւն է 280, որոնց 147ը գիշերօթիկ :

— Թիֆլիզի դատական իշխանութիւնը վաւերացուցեր է հանգուցեալ Մեղվիկեանի կտակը, որով այս վերջինը 15,000 ռուպլ կտակած է աղքատ հարսնային Միքայէլեան արհեստագիտական ուսումնարանին և 3,000 ռուպլ քաղաքային տարրական ուսումնարաններուն :

— Առաջիկայ 1898 տարւոյն կը լրանայ Ռուսիոյ կրթական հայազգի նախարար կոմս Բուվհանէս թիւեանեանցի 60 ամեակը կառավարական ծառայութեան մէջ :

— Առաջիկայի մէջ կը կարգանք թէ Լոնտոնի հայ գաղթականութիւնը մտադիր է մօտեւ մատու մը շինել :

— Յիկառօի մէկ երկու խմբագիրները այս օրերս Մեծիտիէի պատուանշան ստացեր են Սուլթանէն, ի վարձ իրենց յարաբերականութեան :

— Յիկառօի մէջ Վիտոյ ստորա-

գրութեամբ հրատարակուած յօդուածի մը եզրակացութիւնը սա եղած է թէ եւրոպական ներդաշնակութիւնը (երկեակ և երրեակ նիզակակցութեանց համաձայնութիւնը) թուրքիոյ պաշտպանութեան համար գոյացաւ :

— Արձագանքի մէջ կը կարգանք թէ իշխանուհի Մ. Թումանեանի նախաձեռնութեամբ պատրաստուելու վրայ է «բարեգործ. պաշար» մը որ տեղի պիտի ունենայ Թիֆլիզի քաղաքային ժողովարարահին մէջ : Բազմաթիւ հայ տիկնիկներ ու օրորդներ մէկ քանի օրէ ի վեր ժողովուրդը իշխանուհի Մ. Թումանեանի տունը զանազան ձեռագործներ կը պատրաստեն այդ պաշարի համար :

— Հայ գաղթականներու խումբ մը որ Թիֆլիզէն ճամբայ ելած էր հայրենիք դառնալու նպատակով, Ղարս հասնելէ ետք ստիպուեցին վերադառնալ Թիֆլիզ, որովհետեւ Ղարսի թրքական հիւպատոսը անցագիր չտուաւ թուրքիա անցնելու :

ԿՈՐՍՈՒՄՆԵՐ

Յակոբ Թէլլաւան անուն 60 տարեկան միջնասակ ծերունի մը 14 ամիս առաջ Վառնայէն Ռուսոգլ մեկնած էր, եւ ատեն մը հիւանդացած ըլլալով տեղւոյն հիւանդանոցն ապաստանած էր : Յիշեալին զաւակը՝ որ Վառնա կը գտնուէր, 8-10 ամիսներէ ի վեր հօրմէն ոչ նամակ եւ ոչ լուր առած ըլլալով կը դիմէ Իրաւունքի յարգոյ ընթերցողաց խնդրելով որ ուր որ լուր մը ունի յիշեալ ծերունիի մասին հաճի երկաթուղի մը իմացնել խմբագրութեան :

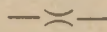
— Վահան Գաղանճեան անուն 14-15 տարեկան պատանի մը Ռուսոգլի գթութեան քոյրերուն (ֆրանսացի) քովէն օգոստոս ամսոյ մէջ հեռացած ու անկէց ի վեր երեւան չէ ելած : Ով որ իր մասին տեղեկութիւն ունի, հաճի գրել Տ. Մեղքոն Գաղանճեանի, Վառնա, Պալմաճըլար շուկա, թիւ 749 :

Ի Լ Ս Ն

Սիւրստրէնի ճիւղար քէօլէրինտէ պուլլնան ապօնէլէրիմիգին էքսէրիսի պուլկիւնէ գատար պօրճարընը էօտէ-մէ-միշ օլտըզլարընտան, քէնտիլէրինէ պիր սուհուլէթ օլմագ իշխան կազէթամըզըն ապօնէ պէտէլէրինի Սիւրստրէտէ Տիար Կարապետ Ուզունեանէ պիւլա թէէլիթի կէօնտէրմէլէրինի բէճա իտէրիզ :

Պուլնտան էվլէլ պիր չօք տէֆալար իխթար իթմիշ օլտըզլարընը իւզրէ, կազէթամըզըն պէտէլի բէշին էօտէ-մէ-լազըմ իւզրէ՝ սէնէի հալիւնին օնիքինճի այլնա գատէմ պասմագտա պուլլնտըզըն իսիֆընտա օլարագ, պիր չօքլար պուլկիւնէ գատար պօրճարընը իսիֆ իթմէմէլէրինի բէլէ կազէթամըզըն թէրագըզընա մանի օլմուշ վէ պիզի սըզընթըյա սէվզ իթմիշ օլտըզլարընտան, օլ գէվաթըն տէրագապ պօրճարընը եօլլամալարը վէ իսիմէլի իլէ կազէթայա տէրճ իթմէյէ պիզի մէճպուր իթմէմէլէրինի բէճա վէ թէքար իսիթար էյլէրիզ :

ԱՐՆԱՎՈՒՏԼԱՐ

Գարեհուսմըզըն մալիմի օլտըզը իւզրէ, Արնաուտլար թիւրքիայա գարընը ըսեան իթմէքտէ տիրէր : Պուլ պապտէ Արնաուտլարտան Պուզրէշտէ թէշէքքիւլ իթմիշ գօմիթէնին միւլէվիլիճի էֆքիարը օլան կազէթանըն նօ, մէրօ 20 սինտէ շու մէալտէ պիր պէնտի մալսուս նէշը օլտընը տըր :

«Է. Ս. Արնաուտլար միլլէթի իշխան Բէշէրէն վէ իբէք վէ Եագօվա տա օլան գարընտաշլարընը գան տէօքէյօր վէ արնաուտլար միլլէթին էֆքիարտը հէր նէրէտէ պուլլնուր իսէ պուլլնուսուն ազլ ու ֆիքրիմիզ գան տէօքիլէն մահալլէրտէ պուլլնուսուն վէ մուհարէպէ օլան եէրէրտէ գօշուպ վէ էլիմիզտէն կէլէն մուլէնէթի եաբալըմ. զիրա Արնաուտլար իշխան պայրազընը ալտըլար վէ Արնաուտլարըն պիր թարաֆտան օպիր թարաֆա տէկին աթէշ ալմը տըր. մահաֆիլի թիւրքիա տալի էլի պաղլը օլարագ տուրմայուպ վէ օաթէշին սէօնտիւրիւմէսի իշխան շալընըյօր :

Պիզտէն իբէք, Եագօվա վէ սա. յիր թարաֆլարտա չիտտէթ իւզրէ թիւրքիայա գարընը թիւֆէնք գըլամ վաթ տըր : Ապանիանըն մըլթարիլէթի խուսուսընտա իւշ մահալտէ գօմիթէ թէշէքքիւլ էյլէմիշ տիր. անլէրտէն պիրինճիսի Պուզրէշ, իքինճիսի իթալիա վէ իւշիւնճիսի թրեքսթէ տիր :

Սըթըգ էճնէպիլէր մէնֆաթը իշխան էմէք վէրմէյէլիմ վէ թիւրքիայ իլէ Եունան վէ սայիրին էնթրիգալարընա գարընտալըմ, զայրըլարըն էսարէթլէրինէ տիւշ-մէմէք վէ քէնտի քէնտիմիզի իտարէ իթմէք իշխան շալընալըմ. վէ Արնաուտլար զայրըն ուլգուտան ուլյանընը օլտուզլարընը պիւտիրսիլէր. պիզ կէօզիլմիզի աշուպ, Աստորիանընտա տուղազընա տիւշ-մէյէլիմ, զիրա Արնաուտլար էճնէպիլէրին էսարէթլի օլան իտարէլէրինտէն օսանտըլար, վէ քէնտիլէրի սայիր միլլէթլէր կիպի հուգուզլարընա տօգուլըմայուպ, էվալտը վաթմանը քէնտի վաթանընա մալիք վէ միւնաֆիլի միլլիյէսիլի մուհաֆազա իտէր վէ մուգթէտիր պուլլնտըզընը կէօսթէրէլիմ :

Էվրոբատան իսթէտիկիմիզ զիրտէ մէքքիւր իքի մատտէտէն իսպարէթ տիր :

Պիրինճիսի՝ հուգուզը սիրիհի միզին մուհաֆազալ իլէ զայրուլարըն հիւքմու էսարէթլէրի թահ-թընտա պըրագըլմամագ. աքսի հալինտէ պիւլիւն Արնաուտլարը գան իշխանէ գալաճագ տըր :

Իքինճիսի՝ պիզի տալի միլլէթ կիպի թանըլուպ վէ մուլթարիլէթի իթմիզի վէրսիլէր :

Պուլ հալտէ քէնտի հուգուզլա-

ընթացում մալիք օրվադ իշխան պու-
լիքի մատուցել է վարձարտան լծա-
խաշյօրըզ» :

Իրքիֆուգ

Պըրափօ՝ Արնապուտար, իշխմէ
շիմտի պէնի պէշէրտէ պիր մէվզը
թուլթմայա վէ էնտաղարընա լա-
յըգ էվաւար օլաճաղարընա պի-
զի իգնա իթմէկէ պաշլաւարը :

Ի Ղ Յ Ա Ն Ա Ր

— — —

Կապէթամըզըն էրմէնիճէյէ մախ-
սուս օլան սիւթիւնէրինտէ տէ
ֆաթլէ եազմը օլաղըմըզ իւզրէ,
միլլէթաւալարըմըզ պաղը իգ-
պալէրէսթանըն իգֆալաթընա
գարըմամալարընը թէնպիճ ու
թամալիյէ էյլէմիշիդ տիր :

Պու իգպալէրէսթ թէնմիյէ
իթմիկիմիդ էշխաս էհալիին
խալիթաւալարընը սուր իսթիմալ
իտէրէք, պիրէր մէնտիլ էլէրին-
տէ գահվէրէրի վէ տիւքնանլարը
տօլաշըպ, պիր էօքսիւզ իշխան,
հա պիր խասթա վէ հախստ պիր
ֆաղիր իշխան իանէ թօրլամայա
շըգմը օլանլար տըր. պուշլար
հիշ պիր ըհամի տալիլէտէն վէ
թաղ. խորհուրդտան մէվուդիյէթ
վէ թափսիյէնամէ ալմաղսըզըն
շախսէն շըգմ պ իանէ թէնէմիլ
իթմէյէրինտէն մաղսէպլէրի մէ-
նաֆիլի շախսիյէլէրինի գօվալամը
օլմաղտան մատտա պիր շէյ թա-
սափուր օլունամաղ : Պու կիպի-
լէր էկէր հաղըզաթմէն պիր ֆա-
ֆիրի վըզայէ հախստ պիր էօք-
սիւզի հիմայէ իթմէք մաղսէտի
խալիթմէրէտի իլէ իշ կէօրմէք
իսթէլլէր իսէ թաղ. խորհուրդա
վէ եա Աղքատախնամ ընկերու-
թիւնա կիտիպ հաղիգաթը հալի
անլէրէ իզահ իթմէքտէն շէքին-
մէյէ հիշ պիր պէպէպլէրի օլա-
մաղ. վէ միլլէթին էմիլիյէթի իլէ
թային օլընմը օլան պու ըհամի
տալիլէրին վաղիֆէլէրի տախիշու
հօլտա խալիլէթ քնալըզ օլտըզը ի-
շխան՝ անլէրտէն քէնտիլէրինէ պիր
գաթ տահա սուհուլէթ կէօսթէ-
րէճէկի պի իշթիպահ տըր : Պի-
նաէնալէյէ պու տօղրու հօլը պը-
րաղըպտա ըյէֆի մաաշա թէշէպ-
պիւսաթտա պուլունանլար մէ-
նաֆիլի շախսիյէլէրի իշխան՝ էհա-
լինին խալիթաւալարընը սուր իս-
թիմալ իթմիշնաղարը իլէ պաղը-
լըլար :

Պու սաթըրլարըն եէնիտէն կա-
պէթամըզա տէրճ իթմէկէ պիւզի
մէճպուր իտէն՝ պու հաֆթա գար-
ֆընտա պաղը մատամլարն վէ մատ-
մաղէլլէրին շարըզ պէ շարըզ, տիւ-
քնան պէ տիւքնան կէզիպ տէ,
իսլամ, հաճուտի վէ խրիսթիյան
մաղաղալարընա 20-30 սանթիմ
իշխան էլ աշմալարըն օլուպ, անլէ-
րին պու հալի միլլէթիմիլին ճընսը
ճէմիլինին շէօհրէթիւպ օլան ըֆ-
ֆէթ ու ըսմէթինի լէքէլէնտիլէ :

պիրի զանն իտէրիգ :
Շու աշվար նապէճայա Նիհա-
լէթ վէրէպիլլէք մաղսէտի իլէ
պու տէֆա օ կիպիլէրէ գաթիլէն
իսթար էյլէրիլ ըի՝ տիլէր պիր
տէֆա պու խուստա հաղընտա
հաղմայա պիւզի մէճպուր իտէնլէրի
իսմէն վէ ճիսմէն կաղէթամըզա
տէրճ իտէրէք, անլէրի ալէնէն
իսթիճպալ իտէճէկիգ :

ԵԱՀՈՒՏԻԼԵՐ

— — —

Պուզընէ էհալիսի կէշէն կիւն
շէհրին էհաճուտի մաղաղալարը
վէ էվլէրի իւզէրինէ հիւճիւմ ի-
տիպ, գարուլար վէ բէնշէրէլէր
գըրմըզ վէ մալլէրի հաղմա իթ-
տիկի կիպի, կալաղտա տախի
Եահուտիլէրէ գարըզ պու հօլտա
իսթիլալ շըգմը օլտըզը ինտէ-
քանտան թուէնտէ օգուշմը տըր :

— Բրախտան (Պօհէմիա) նոյ.
23 թարիխի պիր թէլէկրաֆըն
պիլանընա կէօրէ, Պօհէմիանըն
պիր գաշ շէհրէլէրինտէ տախի,
խրիսթիյան՝ էհալի Եահուտիլէրին
բէնշէրէլէրինի գըրմըզ վէ տէհ-
շէթիլ գարըզըզլար շըգարմըզ
տըր. պախուստա Պէնէշանտա
հալ բէք թէհիլլէրի օլտըզընտան
թէլէկրաֆէ պիր պէօլիւք տաքէր
իսթէնիլմիշ տիր :

ԹԻԻՐԲԻԱ ՀԱՎԱՏԻՍԻԹԸ

— — —

Թիւրքիստան հիճըլթ իթմիշ
օլուպ տա՝ եէնիտէն ալմէթ իտէն
միւհթմէրինէ մուսափէնէթ իթմէք
իւզրէ Սուլթանըն ըյէսաթթի
թահթընտա պիր զօմիսիօն թէ-
շէքըիլ իթմիշ տիր :

— Ատէտի աղնամ վէրկիսինէ (նշ-
խարաց տուրք) պիրէր զուրուշ
տահա զամմ օլընմը տըր, պու
զամմիյէտէն հուսուլա կէլէճէք
մէպլաղ կիրիտին իսլամ ֆուգա-
լաւընա թէվիլ օլընաճաղ ըմը :

— Ասքըր վէ մուհիմաթը հար-
պիյէ նաղլի իշխան տէվլէթին Շարգ
շըմէնտըֆէր գուճքանհասընա օ-
լան 10,000,000 ֆրանգ պօրճընա
մահսուպէն աղճէ էօտէմէք իշխան
Պանզը օսմանի էմիր ալմը տըր :

Կ Ի Ր Ի Տ

— — —

Բուսիանըն թէքլիֆի իւզրէ
Պօղօ Բէթրօմիլին կիրիտէ վալի
թային օլընմալ խուսուսը ճիտ-
տիլէթ քէսպ իթմէքաէ տիր :
Բարիտէն կէլէն հափաթիսէ կէօ-
րէ, պու պապտէ տէվլէթլէրտէ
իթթիֆազ հասըլ օլմուշ, հէրնէ
գաւտար ինկիլթէրա պիր աղ թէ-
րէտուտտէ պսլընմը ըտը իսէ-
տէ, Նիհայէթ տիլէր տէվլէթլէ-
րին ըյէլինէ միւթապաղաթ իթ-

միշ տիր. պինտէն ալէյէ Սուլ-
թանտան տախի գապալ օլընա-
ճաղը շիւհէսիկ կէօրիւնիօր :
Մուսալիլէյ Պօղօ Բէթրօմիլ
գաւտալ ըրէնսինին հէկէնի վէ
իսթիլէ վէ տախիլէ նաղըրը
վէ սիննի 45 տիր :

— Սթանալ իլլիլէրի պու հաֆ-
թա կիրիտին մալիլէսինի թան-
զիմ վէ թէրթիպ իթմէք իշխան
միւլէքէրէտէ պուլընլօրլար :

ԵՈՒՆԱՆԻՍԹԱՆ

— — —

Աթինտան վէրլէն թէլէկրա-
ֆա կէօրէ, թօրթիլլէրին ֆիթիլ-
սիկ էէլլէշտիրիլմիշ օլմաղը մէսէ-
լէսինտէն ալաղը՝ մէճիսի վիւքէ-
լա Ախսաթաթիսի նամ հիւզպաշը-
նըն տիվանը հարպ հուզուրնտա
թահթը մուհաթէմէյէ ալընմասընա
գարար վէրմիշ տիր :

Տօթ. Ս. Վարդապետ

— — —

14 տարի քաղաքապետական
և կառավարական պաշտօններ վա-
րկէ ետքը Պուլկարիյ մէջ հաս-
տատած է իր բնակութիւնը վառնա
հրրորդ թաղ, թիւ 310, Տօթ. թ.
կալապօլի տունը, քաղաքապե-
տական պարտէզի դէմը, և կը
դարձանէ ամեն տեսակ հիւանդու-
թիւններ, մանաւորապէս ներքին,
կանանց, տղայոց և ծննդական
գործարանաց, և կընդունի հիւանդ
իր տունը ամէն օր եւրոպական
ժամը 9էն 12 և 3էն 5 :

ՁԱՍԻՐԷ ԲԻԱՅԱՍԸ

— — —

Վառնա 29 Նոյեմբեր
Պուղտալ
Վալօն, լիպրա 47-53, հէքթօլ.
8.75-9.20 ֆրանք
Արապա, լիպրա 47-55 հէքթօլ.
8-11 ֆրանք
Արքա
Լիպրա 38-41, հէքթօլ. 4.40-5
ֆրանք
Յասուղես
100 օգգաւը 19-24 ֆրանք՝ մալա
կէօրէ
Մըլըր
Գուրու լիպրա 57-58, ֆր. 5.80-6.20
Նարօլէն 20,70 ֆր. հիտալը իլէ
կիւնտէ 8-10 վալօն վէ 40-50
արապա պուլաւալ, 5-6 արապա
արքա, 7-8 արապա ֆաթուլիս
վէ 30-40 արապա մըսըր կէլ-
մէքտէ տիր :

ՏՊԱՐԱՆ

ՅԵՐԱՅԻՄԱՆ ԼԵՐԱՅԻՄՅԵ

Լրագրիս վերջին հրատարակու-
նակներուն մէջ օտար լեզուներով
ալ աղբեր կը գտնուէին : Ա-
ռանձին կը տպագրուէին գրքեր,
տետրակներ ու կը պատրաստուէին
հայերէն, պուլկարերէն, ֆրան-
սերէն և յունարէն լեզուներով
ընկալագրեր, հասցէներ, հար-
սանեաց և այլ հրաւիրագրի,
այցեքարտ և այլն :

ԳԵՆՐ ԶԱՓԱԻՐ

Փափագողք պարսին դիմել խըմ-
բագրութեան հասցէին :

ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՅՈՒՆ

ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ

ԿԱՄ

ՄՐՄՈՒՆՁ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Սոյն երգարանը որ կը բաղկա-
նայ առաւել քան 100 երեսէ, կը
պարունակէ շատ մը հին և նոր ա-
ղատ երգեր, զորս ալ ժամ ժողովորդն
ախորժանօք կ'երգէ :

Փափագողք կրնան ստանալ զայն՝
փոխարէնը 1 ֆրանգի նախակադրոշմ
(քօստի բուլ) խրկելով խմբագրու-
թեանս, կամ՝ դիմելով հետեւեալ
հասցէներուն .

Տեսարք
Արիս Գուրպէթ. Ռուսուզ
Կարապետ Թօքաղալ. Սիլիստրէ
Ալէքս. Տէմիրճիպլ. Ֆիլիպէ
Իսկէնտէր Արսլանեան Տօպրի
Յովհաննէս Պալէստինա Պուզըն
Աթ. Տէր Դիւնդ քէյ. Կալապ
Թէօֆիլ Թէրզեան Քէօստէնճէ
Տիգրան Արսլանեան Ալէքսանտրիս
Ա. Կիւլէլ
Աղղ. վարժարանաց համար՝ երբ
դէթ 10 հատ կ'ուզուի, 20 առ 100
դեղը կը լինի :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՅՈՒՆ

ՎԱՐԴՈ

ԵՐԱՅԻՄԱՆ ԼԵՐԱՅԻՄՅԵ
(Վիպակ Հայ Յեղափոխական Կեանքի)
ԳԻՆ 1 ՅՐԱՆՔ
Կը յԱՆՈՒԹԻ, Վառնա Իրաւունքի
խմբագրատուն, Ֆիլիպէ Անտօն Գօշի
քով, Ռուսուզ էֆէ Խօրասանեանի
սրճարանը :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՅՈՒՆ
ԵՐԳԱՐԱՆ
ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՁԻ
ԿԱՄ
Դասագիրք ընթերցանութեան
Ի ՊԷՏՍ
ՓՈՔՐԻՆ ՏՂԱՅՈՑ
Այս երգարանը, իր տեսակին մէջ
առաջինն որ լոյս կը տեսնէ հայերէն
լեզուով, կը պարունակէ մանկական
գուրճալի երգեր ու քանի մը ոտա-
նաւոր առակներ և կրնայ երախայնե-
րուն ծառայել նաեւ իբր ընթերցա-
նութեան գիրք որուն պարունակու-
թիւնը զօսեցուցիչ և հրահանգիչ է
միանգամայն անոնց համար :

Թուլթը ընտիր է, տպագրութիւնը՝
մաքուր և կազմը վաղեմի :
ԳԻՆ 80 ՍԱՆԹԻՄ
Կը ծախուի, Վառնա, Արեւելեան
Տպարան, 2րդ. թաղ, թիւ 1104 :